

KENNISBANK 2012

AANTEKENINGEN: LIJNENSPEL, DETAIL EN BEELDKWALITEIT
Serie over de beeldkwaliteit - 6 -

Auteur: Martin Liebrechts, 18 september 2012

Woningen, waar mensen kunnen genieten

Als je betrokken bent bij de renovatie van woningen of de aanpassing van bestaande wijken of buurten, dan doe je dat naar mijn opvatting omdat je wilt dat de bewoners ervan kunnen genieten, nu en in de toekomst. Dat moet toch de stelregel zijn. Deze gedachte kwam bij me op naar aanleiding van een interview met Paul Smith, waar hij stelde *“Ik maak geen mode, maar kleren waar veel mensen van kunnen genieten, van jong tot oud, van studenten tot rijke zakenmensen”* (1). De basis van zijn benadering is te typeren als *“letten op de kwaliteit, het begrijpen van de snit en de proportie, naar de toekomst kijken”*. Het gaat dus om de vorm (de wijze waarop een kledingstuk gesneden is) en de verhoudingen die erbij horen. In al zijn ongekunsteldheid, wordt hiermee ook de opgave bij de kwaliteitsaanpassing van de woningvoorraad getypeerd. Oog voor de toekomst, weg met de waan van de dag, gericht op kwaliteit, op de gebruiker en het moet goed in zijn verhoudingen zitten. Als je het zo bekijkt, maakt het bijna niet uit welk ontwerpvak je uitoefent, er gelden dezelfde regels. In die zin is het aardig hoe de beeldkwaliteit bij de aanpak van bestaande woningen beschouwd wordt (2). In dit kader wordt het lijnenspel en het detail aangestipt.

De verborgen kwaliteit, het lijnenspel van de kozijnen

De ontwerper is degene die eerst kijkt naar proporties (lengte, breedte, hoogte), dan naar de lijn en tot slot naar het detail (3). Het zijn steeds de laatste twee aspecten - lijnenspel en detail -, die bij de aanpak van de bestaande gebouwen niet altijd de volledige aandacht krijgen. Echter door aangepaste kozijnindelingen en textuur is in het verleden de harmonie in het beeld verloren geraakt. De massa is de massa, de gaten zijn de gaten, maar het beeld klopt niet meer.

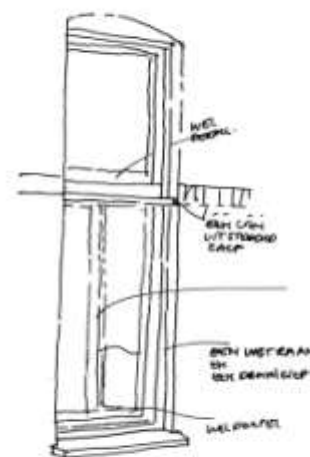
Bij de aanpak van de bestaande woningen, die door ingrepen uit het verleden versoberd en verminkt zijn en waar de geleding uit de gevel verdwenen is, is het de opgave om te kijken hoe dit gecorrigeerd kan worden. Hoe het oorspronkelijke lijnenspel van de gevel zo teruggebracht kan worden zonder dat het gebruik teveel verstoord wordt. De 'oude' indeling is nu eenmaal gewijzigd in de zeventiger- en tachtigerjaren van de vorige eeuw om de daglichttoetreding te verbeteren.

Origineel raamkozijn

Huidig raamkozijn

Nieuw ontworpen raamkozijn

Samenhang tussen voorgevel en achtergevel

In principe vormt de woning een eenheid. Echter in de praktijk zit de rijkdom veelal aan de voorkant en is de achtergevel een bescheiden aftreksel ervan qua materiaaltoepassing en geleding. Hoewel de beide gevels niet identiek benaderd hoeven te worden, is het wel één familie. Ze horen bij elkaar en vanuit de woning is het één geheel. Aan de massa van de woningen of het woongebouw wordt vaak tijdens het beheer weinig gewijzigd.

Detail en verleden

Ook in de detaillering is tijdens het beheer vaak veel gewijzigd. Volledig herstel is niet altijd mogelijk en zinvol. De belangrijkste bijdrage die vaak ook in de detaillering een rol speelt is geleding. Of het nu om een boeiboord gaat of een draaiend raam. Tegelijkertijd biedt de renovatie ook de mogelijkheid om met beperkte middelen de soberheid van het oorspronkelijk ontwerp wat te compenseren. Te denken valt aan een luifel, een raamdorpel of door andere materialisering met meer uitstraling.

Eenvoud en maatverhoudingen

Het artikel begon met een citaat van Paul Smith over het begrijpen van de 'snit' en de 'proportie', die ook voor kleding geldt. De beeldkwaliteit is geen autonome grootheid, maar ondersteunt de positieve beleving van de bewoner. Mensen moeten kunnen genieten van de fysieke omgeving die hen omringt. Dit geldt ook voor de bewoner, zijn uitzicht en voor de bezoeker. Het zoeken naar de eenvoud en de maatverhoudingen, die hiertoe bijdragen, is de opgave.

Bronnen

- (1) 'Ik maak me nooit zorgen', een interview met mode-ontwerper Paul Smith, door Milou van Rossum, NRC weekend nr. 7 - 2012
- (2) 'Het gevoel voor schoonheid, de basis voor vernieuwing voor de gebruiker' (een serie over beeldkwaliteit - 3 -),
Martin Liebrechts en Sandra Arts, kennisbank BestaandeWonignBouw.nl, 31 mei 2012
- (3) 'Karakterworkshop en co-engineering, een vorm van collectief bouwmeesterschap' (een serie over beeldkwaliteit - 5 -),
Martin Liebrechts, kennisbank BestaandeWonignBouw.nl, 20 juli 2012